

IV. évfolyam. Pozsony, 1902. szept 30. 8—9. szám.

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCSSÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 20-ÁN.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 20-ÁN.

Egy szám ára 20 fillér.

Balassagyarmat,
Balassagyarmati Könyvnyomda Szövetkezet

1902

TARTALOM.

A 148. zsoltár	B. Balassi Bálint.
Kossuth Lajos emléke	Sz.
A Jákób kútjánál	Stromp László.
Horváth Ádám életéből (Elbeszélés)	Baksay Sándor.
Gyümölcsösben (Költemény)	Gyulai Pál.
Az Istennek jótéteményeiről (Augustinus egyházatyja írásaiból)	Pécsi L.
A keresztyén ember játéka	Kovács Sándor.
Az egyházi élet köréből.	
Jó könyvek.	

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR”-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. **Öt** előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Szövetkezet.**

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

A 148. Zsoltár.

Mennyei seregek, boldog, tiszta lelkek,
Emberi nemzetre kik az égből néztek,
Az urat örökké ti mind dicséjétek.

Angyalok az Úrnak követi kik vagytok,
Szentek, kik ő székít mind körülálljátok,
Örökké az Urat felmagasztaljátok.

Fényes nap világa, e világ fáklyája,
Szép hold, éj lámpása, égnek sok csillaga,
Az Úrnak szent nevét mindörökké áldja.

Tüzes hatalommal forgó ti nagy egek,
S a nagy tengerekkel együtt minden vizek,
Örök dicsérettel őtet tiszteljétek.

Földnek kereksege minden állatokkal,
Vízben való halak tengeri csudákkal,
Az Urat örökké áldjátok szótokkal.

Tenger mély örvényi, mennydörgés, villámlás,
Eső, hó, szélvész és háború, csattogás,
Hegyek, erdők s nyárban fejező sok havas;

Szép halmok, zöld ágak, ékesült kis dombok,
Fák, kik külömb-külobb szép gyümölcsöt hoztok,
S füvek, kik gyönyörű szaggal illatoztok;

Sok színben tündöklő ékes szép virágok,
Erdőkben, cserékben, vadak ti kik laktok,
Örökké az Úrnak nevét kiáltsátok.

Világ fejedelmi, urak és főnépek!
Kik községgel bírtok s nékik törvényt tészték,
Örökké dicsérvén az Urat féljétek.

Együgyű gyermekek, kegyesek, szép szüzek,
Felserdült ifjakkal böcsületes vének!
Dicséret tőletek légyen ő nevének.

Mert ő az, a kinek hatalmában az ég:
Néki enged tenger, menny s földi kerektség,
Segéli övéit mint mennyei felség.

Ezt azért ti hívek, Úrnak szent serege!
Kik leginkább vagytok az Úr szerelmébe,
Örökké szent nevét dicsérvétek mennybe!

BÁRÓ BALASSI BÁLINT
(1551—1594.)

Kossuth Lajos emléke.

Ebben a hónapban, 19-én múlt száz esztendeje, hogy Isten kegyelme Kossuth Lajost adta a magyar nemzetnek. Örvendezett az egész nemzet s templomokban hálát adott az Úrnak, hogy szerelméből így megáldotta s szabadítót küldött, a ki népét Mózesként kihozta a szolgaságnak házából.

Valóban első gondolatunk, szívünk első dobbanása Istené legyen e népért. Ha van okunk ünnepelni, kegyelettel emlékezni, akkor első sorban az Úrra kell gondolnunk. Ő tőle jön minden tökéletes ajándék, szabadság, jólét, műveltség. Az ő ajándékai a nagy emberek is, a kik az Úr nevében, mint akaratának követői, szószólói járnak, kelnek és működnek. Isten lelke szólt Kossuth által is hozzánk. S mint egykor a pusztán,

hol felhő, hol meg tűzoszlop képében vezette népét úttalan ösvényeken, — úgy Kossuth által is a jobb jövődjé tejjel-mézszel folyó Kanaánja felé igazgatta bujdosásunkat.

Örök hála és dicsőség az ő nagy nevének! És tisztelet, kegyeletes emlékezés a nagy Kossuthnak!

Azok közül való ő, a kik folyton a keblökben hangzó isteni sugallatot követik, nem maguknak élnek, hanem Istennek s az ő felebarátaiknak szolgálnak lélek szerint. Választhatott a jólét, kényelem puha párnái, meg a szabad szegénység kősziklája között s ő habozás nélkül választott. Népe igaz, önzetlen szolgálatát, a melyért akárhányszor hálátlanság tövise a jutalom. S mivel megalázta, feláldozta magát földi életében, — földi halála után romolhatatlan élet lesz jutalma.

Ünneplő hívek, örvendő nemzetem, félre e nagy időszakban a hazafiúi üres lármával! Kossuth emlékéhez egyedül a komoly munka s a jövőbe vetett szilárd hit ünneplése illik! Legyünk hasonlók hozzá s járjunk az ő útain! Sz.

A Jákob kútjánál.

Jeruzsálemben a büszke fővárosban, már elhintve az evangéliom mustármagja. S Jézus, midőn észrevette, hogy a farizeusok áskálódni kezdenek ellene, elhagyja egyelőre Judeát: hiszen az az elvetett mag már-már ki is fog kelni, mert Isten az ki annak gondját viseli; de meg «az ember fiának» még sok dolga van, melyet el kell végeznie, míg nem eljön az ő keresztségének órája. Ott van az ő szülőföldje, a bércecs völgyes Galilea; — aztán utjában, mely Judeából idelélé vezet, hogy ne térne a zsidóktól gyűlölt, megvetett samaritánusok földjére is, a melyet az igazhitű judeai vagy galileai elkerült messziről, mint valami ragályos területet, a mely megfertőztetné a tisztát

Pedig egykor, réges-régen, édes testvér volt mind a három Judeai, galileai, samáriai mind egyazon atyának, Jákobnak nemzetsége; Samáriai közelebből törzsfészke Efraim, Issachar és Manassének. Valamennyiöknek Istene is az egy igaz Jahve volt mindig — mégis testvér testvért nem gyűlölt még jobban, mint a judeai és galileai a samáriait s viszont ez amazokat. Nagy oka volt ennek. A samáriaiak nem maradtak meg *tiszta vérnek*, hanem elkeveredett

bennök az ősz iszraelita bennlakók s a bevándorlott vagy betelepített, leginkább Eufrátvidéki pogányok (Kuthaiak) vére, szelleme; vallásukban is elvegyül Jahve ősz iszraelita tisztelete a pogány bálványáldozatokkal: úgy, hogy az igazhitű zsidó előtt *kuthaiak* maradtak ők mindenkoron, gyűlölt pogányok, sőt a pogányoknak még gyűlöltebbek, mert bennök a tiszta zsidó a saját vére elkorcsosodását is gyászolta. Csoda-e aztán, hogy midőn a babyloni fogságból visszatérve, Ezra s Nehemja vezetése alatt a zsidóság újból felakarja építeni a Moriahon Jeruzsálemben, Salamon feldult templomát, a kuthaiaknak segítségét, kik a szent munkában szintén részt akarnak venni, mint tisztátalant, ridegen visszautasítják; s csoda-e, hogy ezek viszont, legszentebb érzelmeikben annyira megcsúfolva, most teljesen elszakadnak a zsidóságtól, sőt saját külön templomot építenek a Garizim hegyén, hirdetve, hogy Jahve, az egy igaz Isten, nem a Moriahon Jeruzsálemben, de a Garizimon Sichemben lakik... S ezzel aztán meg volt a kiengesztelhetetlen szakadás a testvérek között. «Majd ha a kuthaiak lemondanak a Garizimról, Izraelt tisztelik s a feltámadást hiszik, lehet szó köztük s Jeruzsálem között még egyszer a közösségről», tanítottak a rabbinusok — s midőn azok a «kuthiak» a Garizimról lemondani csak nem akartak, sőt a Moriahot s ennek templomát szentségeivel együtt megvették: a visszaküzdött nemzeti szabadság rövid pünkösdi királysága idején *Hyrkánus János*, a zsidók nemzeti fejedelme s főpapja (Kr. e. 135—105) Sichemet haddal megtámadja, a samáriaiak templomát a Garizimon feldúlja s ezzel az összefüggés utolsó szálait is erőszakos kézzel örökre széttépi.*

Ezóta az elszakadt testvérek állandó harcban álltak egymással. «Kölcsönös rablások, portyázások egymás területén, néha-néha rendszeres csaták, les, tör» életük, mint egy történetirő, Tacitus beszéli róluk, s valóban csak a száraz igazságról tesz itt bizonyosságot. Ha a zsidók valamely ünnepre Jeruzsálembé mentek, a samáriabeliek, ha csak szerit ejthették, fegyverrel rohanták meg, s visszaűzték vagy felkoncizolták őket; az meg, hogy egy passah-ünnepnapkor a jeruzsálemi templomban néhány samaritánus lopva embercsontokat hintethetett el s ez által a templomot megfertőztetve, a zsidók ünnepét

* Jelenleg a Garizim hegy csúcsán egy fehérre meszelt mohamedán kápolna áll, körülveve épülettromokkal; valamint alább a sziklák széles fensikká nyúlnak ki. A samáriaiak szerint ez a hely ma is a világ legszentebb pontja: nem is lép erre egyikök sem, csak imáik közben fordulnak meg annyian feléje, mint a zsidó Jeruzsálem s a mohamedán Mekka felé. Ennyire él még ma is az ősi hagyomány.

megronthatta: Samariában valóságos jubileumi öröm számba ment! A «Jubileumok könyve» cz. héber legenda, melynek keletkezési ideje igen közel esik Jézus szereplésének idejéhez, a samáriabeliek és a zsidók e gyűlölségét visszavezeti már Jákob és a patriarchák idejére; ekkor is már — szerinte — Samaria a csel és árulás barátja és Sichem az emberiség szeméjteje volt. Rikító szinekkel festi a legenda Sichemnek, Hemor fiának, gaztettét a Kis Dinával szemben (v. ö. I. Mózes 34) s leírja, mint kél fel fivérjeivel Simeon s megy bosszút venni kis testvére meggyalázóján. «S a bosszú, melylyel kipusztították a Sichemitákat, Jákob fiainak igazságul lett felírva az égben és áldásul.» S a mint akkor a kis Dinát nem adták Hemor fiának, úgy sohasem adhatja Izrael egy fia sem leányát egy kuthainak. «A férfira ki ezt teszi, jöjjön nyomor után nyomor, átok után átok, és minden büntetés és átok örömmel!» Az ugyan ez időtájhoz közel élt Jézus, Sirách fia, teljes méltatlankodással írja, hogy «a nép, melyet én gyűlölök nem is nép . . . a gyűlölt nép, mely Sichenben lakik.» (J. Sirach 50, 27.) «Esra, Zorobabel, Josua elátkozták a samaritákat azért, ki egy samarita kenyerét eszi, annyi mintha *disznóhúst* ennék», mondja undorral a «Pirke Abáth» című zsidó könyv. Az igazhitű zsidó előtt semmi sem utálatosabb a samáriainál, s értjük immár, mily maró gúnyt és megvetést jelent a szó, midőn Jézusnak is azt vetik szemére: «Tudjuk, hogy te is *samaritánus* vagy és ördög lakik benned.» (Ján. 8, 48.), sőt azt is értjük, midőn az ő zsidó keresztyén hagyomány Jézussal magával tiltja meg a tanítványoknak, nehogy missiói útjukban a samaritánusok városaiba is betérjenek (Máté 10, 5). . . .

Am a Mester így nem gondolkozott. A létező viszonyok ismerete alapján igen is tanácsolhatta tanítványainak, hogy életük s biztonságuk szempontjából kerüljék Samáriát, de ő neki magának a samáriabeliek is csak oly *betegek* voltak, mint azok a szegény vámszedő publikánusok, a kiknek ő az egyedüli orvosuk. Neki «kell» Samárián keresztül mennie. (Ján. 4, 4,) Mehetne másfelé is Galileába, messze elkerülve Samáriát, de ő azt nem teheti, neki be *kell* ide jönnie, hogy épen itt a *Jákob kútjánál, a Garizim*-hegy tövében elmondhassa annak a samáriabeli nőnek (a ki értjük immár, miért csodálkozik oly nagyon, hogy tőle egy zsidó férfi vizet kér, mert hiszen a zsidók nem barátkoznak a samáriaiakkal,» 9. v.), hogy van a víznél, a mely a Jákob kútjából merithető egy sokkal értékesebb, mert *élő víz*, a melyből, ha valaki iszik, soha többé meg nem szomjúhozik; elmondhassa az álmélgató nőnek, kinek férje nincs ugyan, de lelkileg mégis öt férje van t. i. a Samáriában, divott 5-féle po-

gányos bálvány-Isten (II. Kir. 17, 24—42), hogy ezen férjek egyike sem igazi frigy; mert az Isten, a kit nekünk imádnunk kell, sem bálványokban, sem itt a Garizimon, de a Moriahon sem lakik, mert ő szellem, ki a szivekben lakozik.

S a nő, kinek lelki szemei az idegen férfiú minden újabb szavára mind jobban megnyílnak, szívében és mind nagyobb meleget érez. Uram, hiszen te *próféta* vagy! «Szól s majd felismeri benne, a kit ők is vártak, a *Messiást* és a mint a tanítványok is ide érkeznek s ámulva látják, hogy Jézus egy samáriabeli nővel szóban áll, ez a nő már lelkében nem samarita többé, hanem *nőapostol*, ki siet övéihez, megjelenteni nekik is, a mi vele történt s megtanítani őket is arra, a mit ő tanult a Mestertől, hogy *«az Isten szellem és a kik ők imádják, szükség, hogy szellemben és igazságban imádják»* (4, 24).

Lám ezért *kellett* az Úrnak Samáriába jönnie. Most már itt is elvetve a mustármag, s az után az apostol asszony után sokan mondják mihamar itten is: *«Valóban a világnak ama Megtartója a Krisztus!»* (4, 42). . . . A Jákob kútjánál új forrás fakadt: s a Mester, a ki ezt a nagy dolgot művelte, most már nyugodtan mehet tovább isteni hivatása útján, fel, kedves szülőföldre, bérczes völgyes Galileába. . . .

STROMP LÁSZLÓ.

Horvát Ádám életéből.*

A vizsla.

Irta: *Baksay Sándor.*

«Veniamus nunc ad fortissimum, — majd meglátjuk, ki lesz a legény a gáton Spektábilis!» — szolt a superintendens Horvát Ádámnak diákul — minthogy a kocsisok igen szemfűl nemzetség s csak idegen nyelven tanácsos előttök beszélni.

«Veniamus nunc ad fortissimum» — ez azt teszi, mos jön a java.

Akkor mondta ezt a superintendens, mikor meglátta azt a falut, melyről rettenetes dolgokat beszélt a hír. Ott esztendő át senki sem jár templomba, curátort nem lehet kapni, presbytereket brachiummal tesznek, urvacsorájával senki sem él. Csupa Ariánus az egész. A mestert régen kihordták s fogadtak helyette valami legátusoktól elmaradt mendikánst, hogy legyen ki fölött gyakorolni a «jus gla-

* A megelőző közlemények a Jó Pásztor 1901. folyamában jelentek meg.

diit»; a papot csak azért nem hordatják ki, mert a mint először megkísérették, úgy csufolta meg őket, hogy ott hagyta butorait a határszélén, azok ott rohadtak, ott tördelődtek, ott penészedtek össze, maga pedig estve visszalopódzott a parókliába egy somfapálcával. Hová is menne, ha csak a más sövénye alá nem? Peregrinusnak nagyon vén már, koldúsnak pedig nem elég nyomorék.

A ki meg akarja látogatni, ne igen tudakozódjék utána, hogy hol lakik. Messziről kiömerszik az apróbb épületek közül az a pajta forma alkotmány, mely előtt a haranglábak állanak. Ez a templom. Fedelén három-négy lyuk van nyíló félben, hihetőleg az idő viszontagságainak számára. Bizonyosan itt szoktak ezek nyaralni s onnan jönnek elő, ha télre megszaporodnak, szállást keresni egyéb szalmafedelű épületek padlásain is.

Mellette gubbaszkodik az elerőtlenült paplak. Faoszlopai, mint megannyi koldús mankók — eleven jelképei annak az embernek, a ki a kürtőtlen konyha tüze mellől épen akkor huzza el hajdina leveses fazekát, midőn a vizitátor úrnak kocsisa nagyokat csördítve hajt be a faluba, nagy örömeire egy csoport különböző korú és nemű gyerekeknek, — kik a természet, emez egyedüli és igen kezdetleges rektor úr vezetése alatt mulatnak, csirkéket és várakat alapítván az utca porából, míg mások egész paradicsomi együgyűséggel mosták magukról a kevés tisztaságot egy utcai gödör bizonytalan színű vizében. Óh szent ártatlanság!

A négylovas kocsi láttára csirkepásztorok, váralkotók és tündérlányok abba hagyták mulatságaikat és a saraglya után estek, míg a bátrabbak a vágató lovak előtt szaladgáltak keresztül, hogy Horvát Ádám ugyancsak sziszegett, a mint a superintendens félelmében megszorította karját.

A kocsis már kieresztette a sudarat, hogy szétugrassa a gyerekeket, midőn Horvát Ádám rákiáltott, hogy álljon meg.

— Hol lakik a Tisztelendő te mocskos? Kérdé egy nyolc esztendőös gyerektől, a ki legközelebb állt hozzá, s be volt írva mindenféle czifrasággal a pocsolyabeli kulimásztól.

— Oda menjen keed, kiáltották mind a huszan, a hol az a sövény be van dőlve!

Horvát Ádám kivette a kocsis kezéből a gyepőt meg az ostort és a lovak közé csörrentvén, végig robogott a széles uton, pillanat mulva a paplagnál termett, hol valami harangozói tisztben lévő asszonyszemély kapunyitásban fáradozott.

Ádám úr túlhajtatott a kapun s egyenesen a bedőlt sövénynek tartott. A lovak ágaskodtak kissé, hanem Ádám úr közibök szedett

s azok fülhegyezve törtek keresztül a gyarló sövényen, mint Atilla az olasz város kapuján.

Látszott, hogy ide nem igen jár kocsi, mert a kapu előtt övig érő gaz volt.

Az úri kocsis ügyes kanyarulatot tett a kőhalmazok és gazzal benőtt gödrök miatt veszedelmes járatú udvarban és egyenesen a tornácznál állt meg.

Az öreg pap kijött elébök s fogadá őket a mint tudta, azután bevitte a szobába, váltig tessékelvén a szegényes ebédhez.

A superintendens el is foglalta már a praesidiumot egy negyedfél lábu szalmaszéken s jókedvvel fogott a hajdina leveshez, de bizony Horvát Ádám, ki nemcsak szívére adott valamit, hanem egyébre is, nem fogadta el a kínált helyet, hanem idézvén valamit Plautusból a «pókhálókról és ürességekről» egyenesen az öreg paphoz fordult.

— Tiszteletes bátyám uram! ugy-e nem is sejtette, hogy jö-vünk? azután feleletet sem várva, kérdezte: Lakik-e itt uraság vagy tisztt, vagy valami?

— Igen is — válaszolt az öreg — kasznár is van, de rosszabb a pogánynál. Az ekklesia földjeit mind visszaszedte, azt adván okul, hogy úgy is parlagon hevernek. Nem tudom, hogy él meg utódom!

Mintha mondta volna: Mert én már megélek az én hajdina levesemen.

— No jó, hát elmegyünk a kasznárhoz — szól bekecsét felöltve — de még sem tűröm, hogy főtisztelendő uram kényelmetlenséget szenvedjen.

— De jó hogy van kivel takaróznia! nevetett a superintendens s ismerve már emberét, nem mondott ellent, hanem felkelt s ment.

A kasznár szívesen látta az idegen urakat. Épen jókor. Isten hozta. Mi is most kezdjük. Tessék.

Horvát Ádám nem várt kínálást, hanem helyet foglalt, mintán a superintendenst leerőltette s jó étvágygyal evett s ivott is rá, — a mint tisztességes ember szokott — abból az italból, melytől azt mondják, hogy a vers terem. No hiszen az furcsa vers volt, a mi ettől az italtól Horvát Ádám fejében termett.

«Majd adok én ennek a rossz quasi dominalistának!» kezdődött az első szakasz, az első pohár bornál, «milyen megelégedéssel legelteti rajtunk szemeit; hizelgőnek találja, hogy a konyhájára szorultunk.»

«Hanem hiszen (második pohár) majd meg kértem tőle, kinek köszönjem meg az ebédet, hanem nem lesz benne köszönet.»

«Fogadom, hogy nem válik neki kedvességére amit én kívánok.»

A negyedik kvaterkára ez a strófa következett, mely aztán be is zárta az egész ódát, megadván neki az illető gömbölyűséget:

«Hóhér lelkű átheusa!»

Még egyszer elrecczítálta magában, ha nem talál-e benne valami kivetni vagy pótolni valót; s a mint nem talált, belekötött a jámbor kasznárba, ki a gazdai méltóságában egész kedélyességgel csattogtatta fogvájóját a tányérhoz.

— Kasznár uram! innen-onnan meg is illenék köszönnünk a szives látást; azonban jó lélekkel nem tehetjük, mert ezen köszönet a helybeli prédikátornak tartozunk, s hogy itt ebédeltünk, ennek csak az az oka, mivel kegyed kivette a szegény prédikátor kezéből a kenyérbotját.

— Mert nem mivelték — felelt kurtán a kasznár.

— Kegyednek, mint földes ura képviselőjének — joga, kötelessége lett volna a hanyagságot megszüntetni, melynek különben is a prédikátor nem oka. De kegyed nem is vehette el ez okon, mert azon földek után nem jár tized. Nem is ez okon vette el, mert mást ígért helyettök, mit meg nem adott. Ez keresztyéntelenség. Ha a kegyed földes urának nincs szüksége vallásos jobbágyokra, lesz rá gondom, hogy az egész falu át települjön Festetics György jószágaira.

-- Tessék! a földes úr örülni fog rajta.

— Majd keserűvé teszem én neki ezt az örömet, ki a földes ura?

Tudni való, hogy becsületes szolgát semmi sem hoz nagyobb dühbe, mintha uráról tiszteletlenül szólnak; azért ne vegyük rosz néven a kasznártól, ha igen kemény feleletre készült; de mielőtt ezt megtehetette volna, véget vetett minden társalkodásnak egy hintó, mely az udvarra robogott be. A mint megpillantotta a kasznár, kárörömmel szólt.

— Lesz alkalma a Tekintetes úrnak, magától kérdezni meg, mert épen jó. Hát csak kérdezze meg tőle!

Az ajtó megnyílt és belépett rajta a földes úr, Nagyságos mindszenti és megyefalvi Petrovszky Zsigmond úr, kamarás és alispán; utána Boda Farkas szolgabíró.

A bemutatások alatt kaján gúny ült meg a kasznár arczán.

Hogy le van csepülve ez a nyakas kálvinista úr! Bezzeg kukanni sem mert most, pedig imént még úgy beszélt róla, mintha együtt jártak volna mogyorót szedni.

Nagyon csalódott.

A mint a felsőruhák és azoknak tulajdonosaik elhelyezkedtek, ujra fülönfogta Ádám úr a sarokba dobott fonalat, és motolált to-

vább, oly buzgósággal beszélvén a földes urak erkölcsi kötelességeikről, mintha épen csak a Nagyságos úr volna az, a ki őt így feltüzeltte.

Nagy sokára azután, — hogy belefáradt a «megmutogatásokba» — engedett egy kis alkalmat Petrovszkynak arra, hogy megkérdezze tőle.

— De hát kinek beszéli mindezeket vitézlő uram?

Erre a kérdésre hétszeres mértékben bujt Ádám urba a Verbőczy lelke. Elkezdett gorombáskodni, megpaprikázván a már eléggé sós «felvilágosítást» egy néhány diák törvénytudományi könyvvel, s rárántván azzal, hogy adja vissza a Nagyságos úr az egyház földjeit, mert bizony úgy átplántálja Somogyba az egész falut, hogy egér sem marad itthon belőle.

Most fenyegetnék így a Petrovszky örökösöket.

Hanem a Nagyságos úr azzal nevelte Horvát Ádám mérgét, hogy jót nevetett.

— Tehát ezért izent nekünk háborút Horvát uram? Megadunk mindent, csak a falunkat át ne plántálja.

Mikor megvolt vetve a Concordatum alapja, a superintendens zúgolódni kezdett az idő tékozlás miatt. Már négy óra, s még mit sem végeztünk.

Hanem a házigazda megnyugtatta.

— Egy nap ide vagy oda. Még a holnapot is együtt töltjük. — Meghajtadjuk a mezőt. — Szoktak-e önök vadászni?

— Nem érünk rá, — mondá Horvát Ádám — hivatalos teendőink vannak. — Canonica visitatio.

— Micsoda bogár az? Kérdé Petrovszky.

— Úgy magyarázom, a mint nekem magyarázták a minap. Ekklesiái úriszék, hol kérdések eligazítatnak, számadások vizsgáltnak, panaszok orvosoltatnak, bűnösök morális deresre huzattatnak és más efféle «tatnak».

— Kiváncsi vagyok rá; magam is szeretnék tanúja lenni ennek az ekklesiái úriszéknek.

— Pedig ne nagyon szeressen nagyságod! Kötekedett Horvát Ádám — könnyen ítélete alá kerülhet a földek miatt.

— Hiszen, lám mondtam, hogy nem tagadom meg. Ugyis magvam szakad, — mondá nagyot sóhajtván — miért ne tennék jót a társasággal. Szavamat adtam, meg is állom. Az elvesztett helyett fél sessiót adok — egy feltétel alatt.

— De nekünk nem kell ám feltételes kegyelem!

— Hát mi kell? Kérdé megütközve a földes úr.

— Feltétlen igazság, Nagyságos uram!

— Tán épen allódiomom közepéből hasítsam ki azt a kegyetek feltétlen igazságát. Ajándékba adok; ha kötözködnek, ajándékba sem.

— Nem a czímet keressük öcsém uram, hanem a lényeket! — szolt békítőleg a superintendens — s akármi czím alatt adatik az, a földes urnak hálával tartozunk.

— De én a czímet is akarom! — tüzeskedék Horvát — ajándékba el nem fogadjuk azt, a mihez jogunk nincs. Ezt pedig követljük s a legelső törvényszéken megnyerjük.

— Már melyik lenne az a legelső törvényszék!

— A helytartóság; egyébiránt a megyén is megnyerem.

Petrovszky elnevette magát. Öcsém uram tán nem is tudja, ki az alispánja Tekintetes Baranya megyének?

— Óh igen is! Tekintetes Petrovszky Zsigmond úr, ki részünkre kedvező ítéletet fog hozni nagyságos Petrovszky Zsigmond kamarás úr ellen.

— A próba mutatná meg Horvát uram! Egyébiránt nem akarom, hogy annyira menjen a dolog. Alkudjunk meg. Nem kívánok sokat. Kegyelmetek holnap itt maradnak.

— És aztán?

— És aztán az ügyek elintézése után kimegyünk vadászni. Meghajtjuk a határt. A hol kegyelmed az első futó vadat meglövi, ott adom ki a fél sessiót, ha saját majorom eresze alatt történik is az. Határozzon a kegyelmed szerencséje és ügyessége.

Horvát Ádám nem volt valami nagy Nimród, hanem azért kezét adott, annyival is inkább, mert a superintendens is biztatta, hogy tegyen ki a traktusáért, mint jóraivaló kurátorhoz illik s lőjjön egy sessiót az ekklesiának.

* * *

Másnap reggel megkezdődött a visitatio. Asztalt és székeket hordtak össze a paplakra. A földes ur is megjelent a szolgabíróval együtt és megvonta magát abban a kis kalitkában, hol az öreg papok titkos magánosságukban szokták kötögetni azt a hálót, melylyel az embereket halászszaak. Jobb módú parokhiáknál benyiló a neve, fényűzőbbeknél muzeum. Ez pedig volt egy ölnyi hosszú s két öl széles nemtudommicsoda, a melyben a tiszteletesné, — míg élt szegény — a gerebenelt kenderét, meg a tarhonyás cukáit szokta elrakogatni, a padlásig érő bibliothéka alsóbb osztályaiban. Sokat is patvarkodtak e miatt az öreg könyvek, mivelhogy méltóságukat látták veszélyeztetve a kenderlom társaságában. — Ne dohogjatok jámbor öreg urak, virág időtökben ti is ilyen selyemfürtű gyerme-

kek voltatok, fiatal leánykák újjai símogattak, finomítottak, váll készült belőletek és kebel, szép, redős; kivarrva isloggal és poliummal; vagy fehér lepedő az elszunynyadt kiseded halotti bölcsőjére; vagy jegying, szerelmes szemérmes menyasszony újjaitól kiszálvonászva; majd mi belőlünk, kik még most kerülünk ki a gereben alól, — mi belőlünk is lesz abrosz, törülköző, még vizes lepedő is, kiből vitorla, kiből zsák; — mikor aztán elrongyolódtunk, kivetnek a szemétre, honnét oda kerülünk, a hol a tapasztalás fekete tintával mázolja ránk a bölcsességet és bolondságot s feljutunk mi is arra a nyugodalmas polczra, hol nem szenvedünk többé sem tilolást, gerebenelést, sem fehérítést, sem keményítést s egyebet sem csinálunk, mint dohogunk az alattunk levő kendercsomagokra, — hogy hát ezekre mit tud még majd írni az a nagy ezermester, az idő? új festékekkel itaja-e, vagy csak azt ismétli rajtok, a mit velünk cselekedett.

Tehát ide vonúlt e két úr; innét hallgatták, miként teszi Horvát Ádám, mint egy második Sámson, az Oedipusnak való találós meséket?

Első kérdés: Mikor fundáltatott az ekklesia?

Felelet: Azt a régi öregek sem tudják.

Második kérdés: Kik voltak a korábbi predikátorok?

Felelet: János papra emlékszünk, meg Béni papra, azután pedig Ükigyelmével áldott meg ő szent Felsege, ezelőtt huszonnégy esztendővel s azóta már harmadszor tilódik meg nálunk.

Harmadik kérdés: Micsoda ingatlan fundusok vannak?

Felelet: Semmi.

— No az nem sok. Hát ingó fundusok?

Bádogg kanna, cín kanna, két pohár, két tányér, három selyemkeszkenő; azonkívül templom, pap- és mesterlak.

Biz ezek is nagyon ingók, amint látom. — Hát a mesterre van-e panasz?

Igen is, hogy van. Veri a gyerekeket nagyon.

No biz a vesszőt módjával használni nem árt. Bölcs Salamon is azt mondja: Az Isten is gyakran ver bennünket, pedig embernyi emberek vagyunk. Hanem azért megintjük mester uramat, hogy ezt az orvosságot csak végső esetben használja. Hát a lelki pásztorra van-e panasz?

Egyszerre mind a tizenkét száj megnyílt.

Csendesen lelkeim — inté őket a gondnok — ha mindenki beszél, egyet sem értünk meg. Kurátor uram, mondja csak kegyelmed, mi panaszja van ellene?

Hát irígyeknek nevezett bennünket és amaz igaz árulóinak és gyilkosainak.

Igaz ez Tiszteletes uram?

Igaz — felelt a pap — mert a határra hordtak ki, nem nézték, hogy lábadozó beteg vagyok; nyoszolyástól kocsira tettek.

Na akkor nagyon jól mondta a mit mondott. Én is ismétlem. — Hát kelmednek kis gondviselő mi a panaszja?

Hát ha egy kicsit aljas a buza, nem fogadja el, pedig ki tehet róla, ha az Isten olyant adott?

Az ember, atyámfia. Az ekklesia buzával tartozik fizetni, nem szeméttel. — Hát keed öreg, mit tud mondani?

Az öreg is dünynyögött valamit, miből azt vette ki Horvát Ádám, hogy a Tiszteletes igen hosszú prédikációkat mond.

Ezt vélemény nélkül hagyta és másikhoz fordult.

Hát te miért kívánod megfeszíteni mestered?

Uram! minden hitványságért bevádol bennünket.

No biz az árulkodás nem szép dolog Tiszteletes Uram. Azzal hagyjon föl, mert azt még a gyerek is útálja.

Nem árulkodom én — felelt nyugodtan az öreg pap — midőn kötelességemet teljesítem. Ha valaki elhagyja házastársát, ha a gyermekeket nem iskoláztatják, ha a suhancok utcahosszat Istent káromolnak, nekem nem szabad ezekre szemet húnyni.

Hallottad ezt atyámfia? — mondá a panaszoshoz; azután nem várva be, mig az neki cihelődik, másikhoz fordult.

Nos hát kend tud-e rá valamit?

Nem tudok én semmit — felelt a megszólított — hanem elég baj az nekünk, hogy már húsz esztendő óta Ükigyelmével nyavalgatnak bennünket; foga sincs már, hibás beszédű, nagyot is hall.

Horvát Ádám hátat fordított a panaszosnak s ahoz fordúlt, a ki legelől állott s dacos arcáról látszott, hogy nagyon neki van készülve.

Hát teneked, te fajankó, van-e mondani valód?

Mint láttuk, Ádám úr fokonként szállt a címezésekben. Az első «kegyelmed» volt, a második «kelmed», a harmadik «keed», a negyedik «te», ezután a «kend» következik, melynél alábbvaló cím a baranyai ceremóniai könyvben csak a fajankó lehet.

Igen is van «mondani valóm», szólta érces hangon a bíró. Először az, hogy a fajankó címet a kasznár úrtól eltűröm, mert azt nem tanították Debrecenben, de a szentatyaságtól nem. Másodszor pedig az, hogy a tiszteletes úrral megelégedtünk. A nép zúg, templomba nem jár s nem is fog menni, míg más pap nem lesz. Mit vétettünk, hogy annyi ízben nyomorgatnak bennünket egy erőtlen öreggel, míg egyéb egyházak akkor cserélhetnek papot, mikor tetszik. Ha jó, örüljön neki más is, ha rossz, szenvedje más is.

Igen, de lásd fiam, az ilyen öreg ember már senkinek sem kell. Nohát nekünk sem kell. Nézzék kegyelmetek azokat a lyukakat a templom padlásán. Egy szál gazt nem teszünk rá, míg ő kegyelme nyakunkon lesz. Ezt én mondom, Csebres János — és meg is mutatom.

Tehát Csebres Jánosnak hívják kendet? Isten éltesse! — mondá fojtott hangon a kurátor. «Tehát Csebres János» — dörgé azután — «a kentek papja itt marad, az épületek pedig egy hónap alatt kijavíttatnak.» Ezt én mondom Horvát Ádám. Most pedig — és egyet toppantott lábával — és mondott valamit, a mire a bíró azt felelte:

Ezt a maga kutyájának mondja Tekintetes úr, én a magam házában vagyok.

Ekkor előlépett Petrovszky.

No Csebres János, hát menj ki már most a magad házából a magad udvarára, hozasd ki eskütteiddel a magad deresét és feküdjél rá. Azután kikiáltott a huszárjának:

Te pedig András! verd ki a bíróból az ördögöt.

Az előjárók elsápadtak, csak a bíró mormogta dacosan:

Nem bánom, verjenek amíg tetszik, testemnek fájhat, de gondolkozásomnak nem. Azt büntetik ami nem vétett.

Legjobban megijedt pedig Horváth Ádám, meg a Superintendens.

Az Isten szerelméért! — támadtak egyszerre idegen nyelven a földes úrra — mit akar Nagyságod?

Még az urak kérdezik? — tombolt amaz. Példát mutatok ezen gazembereknek, miként viseljük magukat felsőbbségök iránt.

De ezek nem vétettek nagyságnak. Nagyságod ezúttal nem felsőség!

Mіндеgy Uram! ma megeszik papjukat, holnap tiszteimet falják fel, holnapután engem szaggatnak szét. Előre bíró! s azzal maga is kezdett kifelé menni, hogy tanúja legyen a példaadásnak.

Horvát Ádám utját állotta.

Tekintetes alispán úr! tiltakozom ezen erőszakoskodás ellen, melylyel szabad vallásgyakorlatunkat sérti meg. Gróf Teleki Lászlónak hosszú kezei vannak. Vigyázzon, meg ne üsse a lábát.

Uram! a király még hosszabb kezekkel bír, mint az önök Telekije, azonban biztosíthatom önt, hogy ő Felsége sem gátolhat, s kérdőre sem vonhat ezért.

Nem is ő Felségére vonatkozom én, hanem a törvényre, melynek Teleki legelső barátja.

A törvényt hiába zaklatja ott Teleki, a hol én magyarázom, szólt az alispán szikrázó szemekkel. Vágd András.

Az volt a szerencse, hogy ez az egész szóváltás latin nyelven történt, s a beszéd hevében András huszárhoz is deák nyelven szólt az alispán. András pedig nem tudott diákul.

Mikor az alispán kikiáltotta, hogy «vágd András», ekkor az öreg pap lépett elébe.

Nagyságos uram! kedvezzen az én lelkinyugodalmamnak. Én miattam senkit se érjen siralom vagy gyalázat.

Az alispán szeméből kicsordult a könny. Azután ismét megkeményítette magát s hidegen szólt:

No ha papuramnak kedve telik a kigyó melengetésében, nem szegem kedvét. Azután a birónak kiáltott:

Kelj fel te gézengúz és jőjj ide. Csókolj kezet ennek a te kegyes atyádnak, s köszönd meg, hogy levette rólad az ötvenet.

A bíró szóltanul engedelmeskedett.

— Köszönöm Tiszteletes atyám uram kegyességét. Kegyelmed igazi ember, igazi pap, cselekszi azt a mit tanít; imádkozik azokért a kik kergetik. Kegyelmed egyes öreg ember, gyámolításra van szüksége: jőjjön hozzám. Van két szobám, egyik a kegyelmedé. Van három fiam, három menyem, az tizenkét kéz, — két felnőtt unokám, azzal tizenhat, — magam, feleségem is érünk valamit, öszvesen husz kéz. Ezekből tíz a kegyelmedé legyen. Ne vessen meg kegyelmed. Tisztességesebben eltartjuk, mint akármelyik ekklesia. Azonban, — folytatá némi szünet után a visitátorok felé fordulva — csak ott vagyunk a hol elkezdtük; adjanak kegyelmetek más predikátort, ha azt akarják, hogy ez az ekklesia el ne pusztuljon.

Petrovszky indulatosan vágta fejére összevissza gyúrt süvegét és mondott valamit, — a miben igen nagy szerepet óhajtott az ördögnek az ilyen intézvények iránt, — s azzal dühösen elrohant. Horvát Ádám alig birta kikisélni. Csak az utczaról menydörgött vissza, hogy ebédre elvárja áu az Urakat.

Mit csináljunk Főtisztelendő Atyám? kérde Horvát a püspököt s midőn semmi feleletet nem nyert, az előljárókhöz fordult.

Menjenek haza lelkeim! majd elintézzük a kentek ügyét. Holnap reggel kimondjuk a végzést.

Ilyenek szoktak lenni azok a kövek, melyekben a legtöbb — apró gyülekezet megbotlik, s ha elesik, papját nyomja agyon. Az ilyen kövek háritójául volt kitalálva régebben a három évenkénti dislocatio, — elég szerencsétlenül. Gladiátoroknak tekintettek a papok, kik egymással küzdenek az életért. A templomok circus surrogatumoknak, hol jól betanult szerepek aktiókkal kísértetnek, külső cifra-ságokkal palástoltatik a gondolathiány, — szellemi nyalánkságok

szorítják ki a tartalmas, a tápláló egyszerű kenyeret. S mikor nyelvünk meglassult, élénkségünk megfogyatkozott, vérünk meghiggadt, kezdetünk bölcsék lenni: akkor ránk kiáltják: «ilia ducit;» s midőn nyugalomra hajtának fejünket, akkor bolygatják alatta azt a vánkost, a mit szíáccsal szokás megtölteni.

* * *

Az egyház férfiainak nem volt jó étvágyuk. Siralomházban vannak ők egy szerencsétlen emberrel, — kit a nép elítélt, egyetlen hibájáért, — azért a hetven esztendőért, melyből bizony soha sem fogja magát kijavítani.

Petrovszky egész buzgósággal igyekezett vendégei mulattatásán. Beszélt párizsi és jeni dolgokról, hogy szóra hozza a superintendenst, de az csak egy-egy bölcséssel rohogatta le a figyelem adóját.

Azután belekötött Horvát Ádámba, egy szövevényes pör vázlatát dobván elébe, s mikor még ezzel sem ugrathatta ki a tücsköt, akkor elkezdte dicsérni a theológiát a mathesis rovására, mint mely utóbbi az ő kíséreléssel együtt édes szülője a francia háborúnak mind az egész világon. Ez az ellentét kedvenc témája volt az akkori udvaroncoknak.

«Mindig csak egyenes és görbe vonalakkal vesződnek» — ingerkedék az alispán, — mért nem találnak fel egy harmadik fajtát is?

Horvát Ádám azzal felelt, hogy mérgében úgy ketté hasított egy citromkörtét, mintha azt akarta volna megmutatni, hogy nem muszáj a vonalnak épen egyenesnek vagy görbének lenni, mert ime lehet rézsutos is, a mint a figura mutatja.

Az alispán amint látta, hogy ezen a téren sem fogadják el az ütközetet, neki fohászkodott Voltaire magasztalásának, érzékeny kisebbségére mind Juvenalisnak, mind Terentiusnak. A kontrát fújta mellé Boda, a ki a németeket emelte a görögök fölé.

Horvát Ádám pedig mintha ütközethez készült volna, egyre készítette a golyókat kenyérből; azután pedig neki állott egy kappan mellcsontnak, s faragcsált belőle baltát, meg szekercét. Már ez neki szokása volt, — akárki asztalánál ült.

Az alispán meg is jegyezte, hogy «ugyan fegyverkezik ám Horvát Uram», ő pedig arról gondolkodott, hogy ha felkelnek, micsoda lélekkel kívánja ő az ebédet valakinek kedves egészségére, mikor mellette ül az az ember, a kinek ő haláltörát lakja most.

Már látta miként teszi le az asztalkendőt, — mi világos jel volt a felkelésre: ő is elkezdett tusakodni a jól ráfojtott boggal, mely nagyatyái szokásaként hátul volt megkötve nyakán. E munkaközben valami melegséget érzett kezén. Hátratekintett.

Több félóránál, hogy strásálja kegyelmedet az a kutya, két lábával a szék karján, de nem akartam szólani, végre is maga jelentkezett a nyelvével, monda az alispán. — Az istenért! riadt azután a kurátorra, amint az indulatosan ütött az állat felé — ne bántsa kegyelmed! nem tudja mit mondott Forgács, a Rákóczy bujdosó társa: «a hűség csak kutyához illik.»

Használt a feddés. Ádám úr megcirógatta a meghunyászkodott állatot. — «Negróm! szegény Negróm! gyere ide; adj parólát! úgy! no most szolgálj? nohát szolgálj szépen, különben semmit sem kapsz. Így ni.» — Akkor felvette a kappancsontot, melyből szekercét akart faragni, és a kutya orrára helyezte. «Kabd be!» vezényelte azután magyar nyelven, és az eb felvetette a levegőbe, azután ügyesen elkapta és bevitte az asztal alá; ott elkezdte ropogtatni, értelmesen morogván a kasznár macskájára, melynek az idegen beavatkozás nagyon kedve ellen volt.

Az alispán megróttá az eb sokoldalságát. — Öcsém uram nagyon magyarosan nevelte ezt a kutyát, mindenre képezte. Tartok tőle, hogy épen vizslai kötelességét hanyagolta el.

Én nem felelek róla nagyságos uram! nem vagyok vadász ember, csak hűsége becses előttem.

Igaz biz az! — mondá az alispán — most jut eszembe a tegnapi alku. — Még ma vadászunk is kell. — Azzal jelt adott a felkelésre, s be sem várva a hálálkodásokat, fegyverszobájába ment, s nem sokára fegyverekkel jött vissza.

Már ekkor vitatkozott Ádám úr a lelkészszel valami életbevágó kérdés fölött, s hogy védokaikat értékesítsék, mindketten erős kézjártatással kísérték beszédöket; míg a superintendens tógája zsebjébe rejtette kezeit, hogy valamikép rájok ne ragadjon ama veszedelmes ujtás, mit ő azon korában sem szeretett, melyben vajmi tetszősnek gondolja az ember a légy kapkodást, mellyel se nem hatsz, se nem inditsz, se nem győzől.

Az alispán megállott a hátuk mögött, s várta hogy mikor hagnak már fel a levegő bolygatással. — De ha egyik bevégezé a mondokáját, — nyomban rá kezdte a másik, hogy:

«Igen de» — —

Két három ilyen «igen de»-t illedelmesen végig hallgatott, azután megnézte az óráját. Három óra elmúlt, négyre jár, ha az urak tetszésére hagyja, azok el «igen de»-éznek éjjelig is. — Azt a pillanatot, mikor a lelkész kezét és szavát lebocsájtotta, Horvát Ádám utána kapott, s már az «igen de» is kiszaladt a száján — használta az alispán, s egy puskát nyomott Ádám úr kiterjesztett markába.

Ádám úr fogta egy darabig; azt hitte a tüzes beszéd közben, hogy a pap kezét fogja; mikor kezdett tőle fázni, eleresztette.

Mi a gutát! de hideg keze van bátyám uramnak!

Csak akkor vette észre, hogy mit szorongatott, — mikor a fegyver nagy csörömpölve leesett a padlóra, nem csekély veszedelmével jól táplált tyukszemeinek.

De öcsémuram! evődék az alispán — ha így nyul a fegyverhez, nem lövi meg a sessiót.

Majd meglátjuk! iparkodék Ádám úr és nyakába akasztotta a fegyvert, míg a superintendentus és a predikátor pálca után nyultak.

* * *

Már a kasznár is levett lábáról egy süldőt, pedig tudjuk azt kisebb emberek, hogy nekünk addig nem szabad találni, míg az elébbvalók nem lőttek valamit.

Csak Ádám úr fegyvere maradt kitüntetlen, pedig jó formán megkerülték a határt. A paraszt emberek suttogtak, hogy ugyan, hitvány ember ő kigyelme főkurátor létére. — Persze szégyelték, hogy a kálvinista úr nem tud kitenni a pápista úron. Minek is lett kurátorrá, ha annyi tanúsága sincs.

Petróvszky is előszedte mind azt a sőt, a mivel a vadász urak szokták lövöldözni ügyetlenebb pályatársaikat.

Látom öcsém uram, igazán a majorom eresze alatt akarja meglőni a vadat.

Boda is szólt valamit.

— Ádám! vigyázz ám, mert bizony elszalasztod a sessiót.

— Már erre a szóra igazán nekihörcsökösdött Ádám úr; mérgezen kiakasztotta nyakából a puskát, hogy oda vesse a birónak.

Ebben a pillanatban kifordul a lába alul egy jól megtermett fülecsi, — s elkezd karikázni, fajtáját emelő gyorsasággal.

No öcsém uram! ahol szalad a fél sessió.

Az alispán szavára felbuzdult Ádám urban a lappangó tehetség. Kegyetlen elszántsággal orcájához fektette az öldöklő műszer ágyát. Végével egy darabig kísérte a futó vadat, s mikor jól célbavette, megrántotta a ravaszt.

Volt gondja rá, hogy e perczen jó gyengén tartsa orcájához, mert micsoda csúnya volna az, ha egy durva angyal nyakon ütne egy litterátus főt; a mely lenézésért a megsértett puskatús úgy állott bosszút, hogy e kevély urat jó nyakon teremtette, szintűgy szikrázott bele a szeme; hanem az ekklesia iránti jóvoltából mégis úgy

irányozta golyóit, hogy a nyúl egyet bukfencezett bele, azután újra talpra állott, és bevágatott a világba Bogdásának.

Utána Negrócskám! utána kis kutyám! buzdítá Ádám úr az ebet, s mikor észrevette szava foganatját, diadalmas arccal fordult az alispánhoz.

No! meglőttem azt a félsessiót!

«Az meglehet» — kötekedék az alispán — «hanem olyanformán mint amire azt szokás mondani: No, ezt ugyan meglőtte.»

De meg van az löve, majd meglátjuk ha az én Negróm elhozza.

— Ugy ám ha elhozza.

De pedig elhozza — erősíté Ádám úr, — hozott az nekem ép nyúlat is, akár hányat.

Házi nyulat, vagy disznó nyulját? kötekedett tovább Petróvszky.

— Megkövetem, igazi nyúlat, vad nyúlat!

— Vizsla létére? kérdé tovább a földes úr.

Igen is vizsla létére. Hiába, ha puska van a vállunkon, meg nem állhatjuk, hogy ne füllentsünk mikor belehoznak, ha szinte traktuális kurátorok vagyunk is.

No ugyan szépen hozza, nevetett az alispán, nézze csak öcsém uram, hogy lóg ki a Negró szájából a nyúlfarka. Bizonyosan megette a többbit.

Ádám úr oda tekintett.

Poroszkálva jött vissza a fekete kövér eb; csakugyan lógott is valami a szájából, hanem az hosszabb is volt, és pirosabb is, mintsem nyúl farkának lehetett volna ismerni. Itt-amott kicsapott, a mint valami ürge menekült előtte, azt követte lyukig azután neki esett, ásta egy darabig, s mikor beleúnt, keresett magának másik lyukat.

Horvát Ádám majd el süllyedt szégyenében.

— No biz a kegyelmed Negrója elszalasztotta a félsessió földet!

— De meg volt löve!

— Hol a bizonyosság?

— Itt a kutyám.

— Egy bizonyosság, semmi bizonyosság! kérje tőle számon.

Ádám úr kifogyott a kifogásokból, s felelet helyett az ebre rivalt. Negró!

Az eb félbe hagyta a békaüldözést s gazdája felé ügetett.

«Engem úgy szégyenbe hagyni!» dörmögte Ádám úr, — «hanem nem tesz többet csúffá! nem! Azután hátra nyúlt, és tölténytáskáját előhúzván, kezdte kiszedegetni a tölténykészletet. A legel-

sőből kihúzta a fojtásnak való kenderkócot, belekukucskált, s midőn szemébe csillámiott, az apró sötét fényű por, mely a halállal viselő, — beleeresztette az adagot puskájába.

Azután lefujtotta keményen, és serétet eresztett rá.

És elővette a második, harmadik töltényt is, és annak a golyóit is mind a puska öblébe eresztette.

Azután csinált két fojtásból egyet, azt nagy keservesen belegyömiszelte, s mikor egy arasznyi mélyen volt, elkezdte verni lefelé. A vessző minden ütésre kiugrott, hogy a bírónak kellett feladogatni. Midőn már annyira leverte, hogy nem ugrott ki, nagy gyakorlottsággal kapkodta el, és vágta vissza.

Végül torkig mélyedt a vessző, és úgy állott ki a csőből, mint vadhús a sebből, vagy mint a hetvenkedő ember a szerény társaságból; most felporozta a serpenyőt, megnézte a sárkány száját, ha jól megharapta-e a kovát, s midőn mindezek megvoltak, célba vette a vidám ügető állatot.

Az uraknál megszokott dolog, a haszonvehetlen, vagy fegyelmetlen ebet, «megserétezni,» vagy a baromibb érzésüeknél kútkoloncra akasztani: azért cseppet se csodálkozzunk rajta, ha az alispán és szolgabíró némi kedvteléssel várták, miképen nem fogja eltalálni Ádám úr a szolgálatra termett állatot. A superintendus pedig ki- nek szólója lett volna a dologba, messzire maradt, valamiféle Butonus determinálása végett.

Csak a prédikátorban volt védelmezője az ebnek.

Tekintetes uram mit vétett ez az eb?

Eh! hagyja kegyelmed! magam is sajnálom, hét esztendő ebem; de mikor így csúffá tett. Agyonlövöm, ha gyémántból van is.

Az eb észrevette a veszedelmet, futását meglassította, ezután kuttogva közeledett, végre lehasalt, s meglapult hosszú farkával port vervén az ugaron, míg okos fejét reszkedve emelte Ádám úrra, mintha mondta volna: Édes gazdám ne bánts!

Azután elkezdett hason csúszni, s ha észre vette, hogy gazdája ránéz, újra lelapult, — reszkedő fejét félre fordította, inyeit nyalta, — és ismét felemelte orrát, mintha szaglászna valamit, vagy kérdésné urától: Ugy-e nem bántasz?

Hanem Ádám úr kérlelhetetlen maradt. A mint a lelkész meg- rántotta kezét, újra arcához emelte a fegyvert.

Tekintetes uram! könyörgött most a bíró is, a puska elébe állván, ugyan nem sajnálja a szegény párát?

Dehogy nem sajnálom, hogy ne sajnálnám, mikor hét esztendő

óta egy són, egy kenyeren van velem, hát, hogyne sajnálnám! hanem azért agyonlövöm, mert csúffá tett.

No akkor megveri az Isten az urat! fakadt ki dühös elkeseredettséggel a bíró. Nem látja az úr, milyen szemrehányólag néz rá? Van-e lelke az úrnak? Azután mintha maga is megijedt volna lázadó szavaitól, újra könnyögrésre fogta, egyesülve többi társaival.

Hm hm bíró! nagy szót szolt kend! magam is félek az Isten büntetésétől. Ezért is, meg a kend szép kéréséért is megkegyelmezek neki. És puskáját leemelve, kiáltott az ebnek. Gyere ide Negro.

Az eb megismerte a kegyelem hangját, s pár ugrással gazdája nyakában termett, körmeivel köszönő feliratot szerkesztvén Ádám úr fekete zsinóros nadrágjára, — és a mai, — ismét korcsulandó ivadéknak, — divatmintául szolgáló zöld bekesére; azután megkereste a kezeit, — megnyalogatta, ujjait egyenként megrágogatta. A leggyöngébb szemrehányás egy kutyától, melynek élete emberi ujjaktól függött.

A parasztok között az érezte magát boldogabbnak, a melyik legjobban megsímogathatta az eb szép fényes fekete szőrét. Cirógatták, símogatták, hízelegtek neki. Szegény állat! nem sajnált volna az a rosz gazdád! Szegény vén szolga te! Egyik-másik még sírt is az öröm miatt.

De ugyan mi a méntát óbégattok annak a vén csontnak? Mit nyertetek vele? — kérdé Ádám úr, a mint puskájából szedte ki a töltést.

«Oh tekintetes uram! be meg tetszik, hogy úri szíve van! nem érzi mit vesz az ember csak egy hív kutyában is? — Hiszen annál jobban meg kellene becsülni minél vénebb!»

Hiszen fiam, én is úgy tartom, mikor másutt vagyok; nem bántanám, ha megmarna is; hanem a példa ragadós, — tirólatok ragadt rám ez a példa. Máshol szégyeltem volna agyonlőni, pedig vén már; de nem mertem, mert könnyen megitélhetik az embert. Elviszem, — gondolám — a ti falutokig; ott úgy is divatban van az ilyen; még meg is dicsérnek érte.

Ezt megint már valami jó akarónk fogta ránk. Uram! még a faluból is kikergetnénk, a ki ilyen szívtelenségre vetemednék.

Pedig én nem csak hallottam, hanem tanúja is voltam egy ilyen esetnek a kentek falujában.

Ugyan ki volt az? még ma elveretem rajta a tizenkettőt, buzgólkodék a bíró.

Lassan az ígéretekkel bíró, mert hátha beváltatjuk veled; — mondá Petrovszky, ki reggel óta most először szolt jobbágyaihoz.

No fiam! nevetett Ádám úr is -- hát akkor húzasd ki a derest és veresd meg magadat, azután fektesd le előljárótársaidat, — mert mindnyájan megérdemlitek.

A bíró elnevette magát. Milyen figurás ember ez a főkurátor. Poétának is megjárná.

Ugy van fiam! -- folytatta Horvát Ádám — ti százszor rosszabbak vagytok, mint én volnék, ha ezt a szegény ebet agyonlöttem volna. Én sajnálom a tököt, de ti nem sajnáljátok a nagy várost Ninivét. Ti sírtatok ezen oktalan állat veszedelmén, szegény öreg prédikátortokra naponként felvonjátok a halálos ívet. Ti engemet úri szívvvel vádoltatok, — hogy nem sajnálom az oktalan állatot: hát tinektek minő zsarnoki szívetek van, hogy nem sajnáltok egy tisztos vén férfiút, ki a ti javatok munkálásában őszült meg. Bizony ha eb volna a ti papotok, jobban megtisztelnétek, mint ezt az emberi tisztességes ábrázatot becsülik kentek.»

Oh uram és én Istenem! — kiáltott a bíró leemelt kalappal, — Náthán prófétát küldötted hozzánk! — s azután a prédikátorhoz fordúlt:

Tiszteletes atyám uram! engedjen meg a mi gonoszszívűségünknek; átkozott legyen, a ki kegyelmed hátralevő napjait nálunk csak egy pillanatra is megkeseríti. Bocsásson meg háládatlan fiainak!

Azután kezet csókolt, — miben társai is követték; s ezt az agg férfiú öleléssel viszonzta.

Az ölekezés az urakra is rájok ragadt.

No öcsém, — mondá Petrovszky Horvát Ádámnak — most már igazán meglőtted a félsessiót. Jól mondja Claudianus: peragit tranquilla potestas, quod violenta nequit.

«Nem úgy mondja ám azt az a Kaludiák vagy minek hívják» — bátorkodék beleszólni a bíró, a ki egy kissé sajdított a deák nyelvhez s érezte mire vonatkoznak azok a deák igék.

Nos bírógazda! hadd halljuk hát, hogy mondja? kérdé Petrovszky kegyes jó indulattal.

Hát megkövetem úgy mondja, hogy: «többet észszel, mint erővel.»

Az urak összenéztek. Igaza van a bírónak. «Többet észszel, mint erővel.» Biz igaz az!

BAKSÁY SÁNDOR.

Gyümölcsösben.

Reggeli köd oszlik a hegy tetején,
 Álmosan ébredez bágyadt tűzű fény,
 Csörteti a lombot, csörteti a szél,
 S a mulandóságról sóhajtva beszél.

Nem is figyelek rá, fát ültetgetek,
 Virágos, gyümölcsös lombot képzelek,
 Jövő tavaszoknak gazdag lombjait,
 Mikor csemetéim felvirulnak itt.

De élek-e addig? Ha élek, ha nem,
 Nőjtek fel kis fák terebélyesen,
 Harmatozó éjek, sugaras napok,
 Áldása nyugodjék mindig rajtatok.

Nélkülem is lesz majd, ki néktek örül,
 Virág koszorútok méh zsongja körül.
 Az én dalom helyett szebb dalt hallotok,
 Megzengi madárka minden áगतok.

A vándor is eljő hév nyár idején,
 Pihen is, szunnyad is, az árnyba szegény;
 Este fele olykor, kit szívsebe hajt,
 Szeretőjét ifjú ide várja majd.

Ide jó a gyermek, gyümölcs ha pirul,
 Tilos gyönyört szaggat ág lombjairúl,
 S gondviselő Isten, jó termést, ha ád,
 Ide gyűl ki ősszel az egész család.

Csak én nem leszek ott, de ott lesz nyomom,
 El is emlegetnek egy embernyomon,
 Mert mikor megáldnak, jó fák, titeket,
 Meg-megáldják azt is, a ki ültetett.

Az Istennek jótéteményeiről.

Augustinus régi egyházatya írásaiból.

Én, a te szolgálód fia, a ki magamat kezekben ajánlottam, már ezen szegény megvallásimmal dicséretet mondok te néked én szabadítóm teljes szívemből, és elő számlálom elmémben minden jó tétéményidet, a melyeket cselekedtél velem ifjuságomtól fogva, minden életemben. Mert tudom, hogy a háladatlanság nálad igen utálatos, a mely minden lelki rossznak gyökere, minden jónak szárazstó, égető és az emberhez való Isten irgalmasságának kútját bezáró szele. Uram hálákat adok neked, hogy ne talán tán háladatlan legyek, néked én szabadítóm, mert megszabadítottál engemet. Hányszor elnyelt volna már a sárkány, de te Uram az ő szájából kivontál.

Valahányszor, vétkeztem, készen volt elnyelni, de te én Uram Istenem megoltalmaztál. Midőn te ellened gonoszúl cselekedném, midőn a te parancsolatidat megszegném, készen állott hogy pokolra ragadna, de te tilalmaztad őtet. Én tégedet megbántottalak és te engemet oltalmazol vala; én tégedet nem féltelek, és te engemet őrizesz vala; te tőled eltávoztam, és az ellenségnek adtam magamat, te őtet, hogy engemet el ne vigyen, elijesztetted.

Ezen javaidat közlötted velem én Uram Istenem és én nyomorult meg nem ismertem, mert sokszor kiszabadítottál engemet az ördög torkából, az oroslán szájából kiragadtál és a pokolból (ámbar tudomásom nélkül) sokszor vissza hoztál. Lementem egész a pokol kapujáig és hogy oda be ne mennék, te tartóztattál, közelítettem a halál kapujához és hogy az engemet be ne fogna, te cselekedted. A test halálából sokszor kivájtál engemet én szabadítóm. Midőn nehéz nyavalyák tartóztatnának, midőn sok veszedelmekben voltam a tengeren és földeken, tűztől, fegyvertől és minden szerencsétlenségtől megmentvén, mindenkor mellettem állottál és irgalmasan megszabadítottál. Tudtad Uram, hogy ha a halál, akkor elfoglalt volna engemet, a pokol fogta volna fel az én lelkemet, és örökké elkárhoztam volna.

De a te irgalmasságod és a te kegyelmed megőrzött, kiragadtál a testnek halálából és lelkem halálából én Uram Istenem. Számtalan sok jó voltodat mutattad én hozzám, de én vak voltam és meg nem ismertem, valameddig meg nem világosítottál. Lelkemnek világossága, én Uram Istenem és életem, a ki által élek, szememnek világossága, a ki által látok, ime megvilágosítottál engemet és ismerlek tégedet, mert te általad élek és hálákat adok neked, noha az én háladatosságom szegény és erőtlen semmiség, és hitványság a te

jótéteményedhez, de a milye van gyarlóságomnak, kész szívvel felajánlom. Mint hogy te magad vagy én Istenem, az én kegyelmes teremtőm, a ki szereted a mi lelkeinket, és semmit sem utálsz azok közül, a miket alkottál.

Ime én, első a bűnösök között, a kiket megváltottál, hogy vele másoknak kegyelmes jószágodnak példáját adjam, magasztalván áldom a te nagy jótéteményedet. Kihoztál engemet az első pokolból, egyszer, kétszer, háromszor, százszor és ezerszer és én mindenkor pokolfelé igyekeztem, te engemet mindenkor vissza vezettél. Ezerszer elkárhoztattál volna engemet, ha akartál volna, de nem akartál elkárhoztatni, mert szereted a lelkeket és elnézed az emberek bűneit, a bűnbánatért. Én Uram Istenem, sokak a te irgalmasságid minden utaidban.

Most látom csak én Uram Istenem és most ismérem mindezt a te világosságod által. Elmerül az én lelkem a te irgalmasságodban, melyet reám öntöttél. Kiragadtad az én lelkememet az alsó pokolból és engemet útra hoztál. Már egész len halálban voltam, de te egészen feltámasztottál: Tied légyen tehát egész életem én is egészen néked ajánlom magamat; az egész lelkem, az egész szívem, egész testem, egész éltem te néked éljen, én édes életem, minthogy engemet egészen megszabadítottál; hogy engemet egészen birnál, engemet egészen megújítottál.

Szeretlek téged Uram én erősségem, szeretlek téged én megmagyarázhatatlan vigazságom és élek, de többé nem magamnak, hanem te néked; az én egész életem, a mely nyomorúságomnak martalékja lett feltámasztott a te irgalmasságodban. Irgalmas irgalmazó Isten vagy és ezer irgalmasságú azokhoz, a kik szeretik a te nevedet.

Azért parancsoltad én megigazító Uram Istenem, a te törvényedben, hogy szeresselek tégedet teljes szívemből, teljes lelkemből, teljes elmémből, teljes erőm és minden tehetségemből és szívemnek minden belső részeiből, minden órában és szempillantásban a mikor a te irgalmasságod javai gyönyörködtetnek engemet. Mert elmerülés volna sorsom, ha te nem igazgatnál mindenkor engemet; mindenkor meghalnék, ha mindenkor nem éltetnél engemet. Minden szempillantásban közlöd velem a te jótéteményeidet.

Valamint semmi óra, vagy pont nincsen az egész életemben, a melyben a te jótéteményeiddel ne élnék, úgy semmi szempillantásnak nem kell lenni, a melyben te ne légy az én szemeim előtt, az én elmémben és a melyen téged ne szeresselek minden erőmből. De ezt sem tehetem, ha csak te nem segísz reá, a kié minden jó adomány és tökéletes ajándék világosság Atyja, a kinél nincs válto-

zás vagy homály. Tiéd Uram az ajándék, a kié minden jó: Parancsold a te szeretetedet, add meg, a mit parancsolsz, és parancsolj tetszésed szerint.

PÉCSI L.

A keresztyén ember játéka.

Legtöbb olvasóm, a fejemet teszem rá, elmosolyintja magát, ha ez a cím szemébe ötlük. Kétkedve, hitetlenül néz rá s tündök, nem üz-e vele dévaj tréfát a papíros, vagy híre-tudta nélkül nem esett-e baj a szivárvány hártában, vagy az orvosok tudják, miben, hogy ilyen furcsaságot kell olvasnia. Kell is a felnőtt, emberrnyi embernek játék? Az élet küzdelme, gondja köti le a férfit, nem ér rá leülni gyermekek közé, gyermekké válva játéssal tölteni az időt. A játék a gyermek világa, a felnőtt keresztyénnek szűk börtön az. Ha időnként véletlenül belekerül, alig várja, hogy az ajtó felnyílják s menekül oda, a hol a nagy munka árán kivívott sikerek rózsái nyílnak.

Pedig kár lenézni azt a gyermeknek való játékot. Ártatlanság annak a levegője s vajha mi, «felnőtt keresztyének» minél többet elraktározunk, megőriztünk volna abból a levegőből! Boldogságunkat marasztottuk volna vele tűzhelyünknel. De mi is a világ útján jártunk, annak örömeit többre becsültük a gyermekkor játékainál, gazdag, tündéres világánál s hogy elnyűtt ruha képen eldobtuk magunktól, most vesszük észre, hogy kint és gyötrelmet vásároltunk a megvetett boldogságon. Szívünk elfásult, elkérgesedett, nem tud többé igazán örülni. A játszi, gyermeteg öröm úgy elszállt tőlünk, mint kiégett ugarról a fűrgé fűrg s a harsogó haris. Pedig megfontolhattuk volna Üdvözítőnk mondását: «Ha olyanok nem lesztek, mint a gyermekek, nem látjátok meg az Istennek országát.» A mi gonosz és rest szívünknek Isten országa értéktelen lim-lom volt a földi uraság püpeskedő, hivalkodó fénye mellett. És én mégis azt javallom atyámfiain, bármennyi esztendő ül vállainkon, szülessünk újjá s váljunk megint gyermekekké. Ártatlanokká, hogy megnyerhessük Isten országa kincsét. Tanuljunk meg igazán játszani s megtanultuk a boldogság tudományát.

Mi is hát voltaképen az a játék? A hétköznapiok fáradalmaitól elcsigázott halandók *felejtkezésnek* is nevezik, vagy kissé urasabb szóval *szórakozásnak*. A testi és lelki nyugalom kívánatos perce, a mikor megszűnik a veríték omlása s a lélek nehéz sóhajai mintegy elcsitulva a gondtalanság eresze alá rejtőznek. A mikor elfelejtünk mindent, a mivel az élet próbál, kapott és adott sebeket, törődést,

agságoskodást, kedvetlenséget. Kőfejtés, sziklaontás után, a mivel a mindennapi kenyérért szolgálunk, nem restellünk lehajolni a kis virágért, mely egy szirt tövéől felénk kandikál. A mikor szívünk megtelik hálaadással Isten iránt az élet áldásáért s derű villan át a gond felhőzetén. Arany János költőnk megkapó igaz színekkel festi azt az enyhülést, a mit a munkaviselt családapa estennen otthonában megtalál.

Homlokát megtörli porlepett ingével,
Mélyre van az szántva az élet ekével.
De a mint körülnéz a víg csemetéken,
Sötét arcredői elsímúlnak szépen.

A család a keresztyén ember legméltóbb s legigazibb játszótere, a hol Istennek tetsző módon enyhül és pihen. A vidám gyermekhad nem engedi, hogy csak egy lehelletnyi időre elkomorúljon. Mint lángoló fegyverű angyal ott áll a szeretet a küszöb előtt, hogy elriogasson minden ellenséget, emésztő bánatot, telhetetlen irigységet.

Mások a természet templomában keresik a felejkezés helyét, a hol lelkök mulatozva eljátszadozik. A nagy természet s a kis család egyenlő képen templom s tiszta szív nélkül mind a kettőt megfertőztetjük megjelenésünkkel. Lábunk nyoma, mint eltörölhetetlen folt ott marad. A természetben az esztendő mindegyik szaka a szépségnek és igazságnak végtelen tengerével kínál. Tavaszi rügyfakadás, nyári kalász érlelő nap, terhes őszi gyümölcsfák s a hó, a «holt föld téli szemfedője,» mind, a mit szem láthat, fül felfoghat Isten nagyságáról beszél. De ha választanom kellene, mégis a nyarat választanám. Azt az időpontot, mikor az év a tavasztól elbúcsúzott már s érő kalászok zizegése hirdeté az aratás közeledtét. Ha rajtam állana, minden kétségbeesett és rossz emberet aratás előtt kivezetnék a pirosuló buza táblák kellő közepébe s megmutatnám, ezzel is, hogy szereti Isten a bűnös világot. Tudom megtérne, tudom hálákat adna. És a virágzó szőlőtőkék közé, a hová a proféta vonult az ifju Adóniával. Bizonyára együtt sóhajtanánk fel: *Mely nagyok a te cselekedeteid óh Uram, mind az egész föld betelt a te gazdagsággoddal!*

S még egy mulatsága van az igaz keresztyén embernek: a jó könyvek társasága s kiváltképen az élet könyvéé, a bibliáé. A jó könyveket az Úrnak lelke iratta meg a mi tanulságunkra és gyönyörűségünkre. Jó s rossz sorsban egyiránt megbízható hű barát a jó könyv, tanácsot ad, vigasztal, útba igazít s a mi fő, a nélkül, hogy észre vennénk, nemesít, jobb érzésünket fölébreszti, gonosz testi indulatainkat elaltatja. Akár könnyet, akár mosolygást fakaszson, mindig tanít, mindig nemesít és gyönyörködtet.

És minden könyvnek koronája a Biblia. Ebben a szépnek, jónak, oly teméntelen gazdagsága van felhalmozva, hogy az emberi elme csodálattal borúl le előtte. Nagy reformátorunk, Luther, azt mondotta róla, hogy nincs olyan bokra, a mely megrázva arany almákat ne hullatna elénk. Arany igazságokat, a melyeket lelkünk örökkévaló eledel gyanánt vesz s a melyek nélkül az élet nagy útvesztőjében eltévedhetnénk. Ismerek embereket, a kik a természethez egy-egy jó könyv társaságában látogatnak el, felváltva olvasnak, tanulnak mind a kettőből. — Mások a vasárnap délutánokat azzal töltik, hogy körül ülnek a családi asztalt s ott hallgatják nagy buzgón, fáradhatatlan figyelemmel, a mit az apa, vagy a legnagyobb fiu olvas. A test pihen s a lélek eljátszadzik a hallottakon, közben-közben tanul is belőle. Száz szónak is egy a vége, játék minden időtöltés, a mikor a test pihen, a lélek üdül s Istenre gondolva hála, elégedettség, vídamság költözik a szívbe. Az ilyen felejtkezésen, játékon igazán van áldás, mert tőle megerősödik a test s felfrissül a lélek.

Az emberek jórésze még sem kedveli a mulatságnak ezt a fajtáját. Ez nem izgat, nem forralja a vért, nem zaklatja az idegeket, nem öli a testet-lelket, tehát mit szeressen benne az ember? Így okoskodnak, a kik teljesen rabúl estek a világ szerelmének. Első útjuk munka után füstös, alacsony lebúj, esetleg fényesebb helyiség, a hol mámorító, kábító italt mérnek s isznak nem annyit, a mennyi az egészségre szükséges, a mennyit barátságból illik, hanem a megnyitól embervoltukból kivetkőznek. Kezdi a szerény boron és sörön, folytatják erősebb italokkal, a legrombolóbb szeszszel, mely kora vénséget, elmetompulást, lélekaszást terem. Józan falusi népünk is rákapott a pálinka italra, mely ezer meg ezer családnak lett kárhózatává. De azért inkább hiszel keresztyén atyámfia a füledbe sugdosó sátánnak, mint az ezernyi szomorú példának, a mit ten szemekkel látsz. A dorbézolás mellett még hozzá trágár beszéd, istenkáromlás járja. A milyen egészségtelen a kocsmák levegője, olyan ártalmas a lélekre a trágár szó. És mégis százan-ezren meunnek utánna, hogy benne általa elkárhozzanak, eljátszák boldogságukat. Nem mulatság, nem pihenés az, hanem testtörő, lélekvesztő bűntanya.

Másik divatos és kedves játékszer a *kártya*. Itt-ott tréfásan, de nagy joggal s igaz nevéen az *Ördög bibliájának* mondják. Bizony ez a biblia majd annyi embernek szolgált kárhózatára, mint amaz igazi Biblia üdvösségére. Magában véve nem bűn, betegek, fáradt lelkek kezében orvosság is lehet, ha csupán tréfa jár vele s az ember indulatait föl nem korbácsolja. Bűnné válik, ha nyerezkedni akarunk

révén, ha a kártyából vagyonszerző eszköz lesz, a tisztos kapának, az érdemes kaszának versenytársa, ártatlan dolog ártatlanok és tiszta szívűek kezében, mint a gyermeknél a baba vagy a vesszőparipa.

Bűn, ha bemocskoljuk a világ szerelmével, a Mammon hajszo-lásával. Egészség és lélekipusztító játék mely nem hogy nyugasztalna, inkább ingerel, izgat, beteggé tesz, rabúl ejt, hogy sem éjjelünk, sem álmunk, sem munkánk miatta. A világ fia a játékban nem nyugalmat, enyhülést keres, hanem izgalmat, vérpezsdítő erőt. A mit a dolgos kéz heteken, hónapokon át keserves munkával keres, a mit a száj megtagad magától egy-két óra alatt eltűnik, végképen odavész. És ha nem vész oda? Ha talán újat, többet hoz a kockázatot fillér? Nincsen azon Isten áldása. A veríték szentelte fillérek szégyenlik a kártyanyereség társaságát. A sátán horga az, melybe a gyanútlan elkapott lélek beleakad s romlása lesz nagy. Szégyenlem s pirulok, midőn le kell írnom, hogy vannak, a kik kizárólag felebarátaik fosztogatásából élnek, csak hogy a fosztogatást nem hamis kulcsal, feszítő vassal, puskával vagy nem tudom én mivel, hanem *kártyával* űzik. A világ valamennyi szegény legénye nem tolvajolt annyit, hogy a kártyások fosztogatásával versenyezhetne. És ha valaki többet veszít, mint a mennyi pénze van, a tartozását elnevezik *becsületbeli adósságnak*. Hány életet, családot dúlt fel ez a «multság», a minden tudó Isten a megmondhatója. A városok népe él-hal a lóversenyek izgalmaért. Igaz, ép ember is gyönyörködik a nemes paripák futásában s érdeklődve nézi, találgatja, melyik ér előbb a célhoz. Szép és igéző látvány, mint minden, a mi a természet lelkét szólaltatja meg. De az emberi kapzsiság és gyönyörvágy kitalálta annak a módját, hogy kell ezt a multságot is megfertőzteni. Fogadásokat tesznek a lovakra, melyik-é lesz a pálma, hogy neveljék a verseny ingerét és izgalmat. A munkátlan, henye s kapzsi tömeg vakon kockáztatja filléreit, balgatógúl azt remélve, hogy század, ezred, tizezred magával jó vissza. Ép úgy rombolja, gyilkolja nemesebb ösztöneiket, mint a kártya sok életet tört már derékon csábításával, a melynek a boldogtalanok nem tudnak ellent állni. A botlás nyomán akárhányszor késő bánat kél, de a jó hiren esett foltot le nem törli többé.

A mint látjuk, azok a multságok, a mikén a mi korunk kapva kap, nem igazi multságok, sőt a játék tisztos nevét beszennyezik. A tétlenség és munkakerülés léha időtöltései. Nem pihentetnek, nyugasztalnak, hanem utánnuk e szenvedély áldozatainak nyílt beismerése szerint, lankadtság, bágyadtság, kedvetlenség szállja meg őket. A jó keresztyén ember a munkában találja meg azt az izgalmat, ingert, a mire testének is, lelkének is szüksége van, a játék

óráin igazán pihen. A világ fia, mivel a munka édes gyönyörét nem ismeri, a játékkal izgatja magát. Óh balgatagok, ha izgalomra éhes lelketek, találhattok méltóbb, szentebb mezőt a kocka asztalánál. Járjatok el a koldúsok, irgalomra szorulók kunyhaiba, álljatok meg az utcák sarkain didergő mezíteleneknél, keressétek fel a lelki szegényeket, a kik világosságra és vígasztalásra várnak; tűzzetek nagy célt éltetek elé s áldozzatok néki azokat a filléreket, pillanatokat, a miket most dőren hiábavalóságra tékoztok el s meglássátok, új világ támad bennetek.

Megismeritek azt, a nemes, szent irgalmat, mely nekünk legjobbjait boldogította. Elégedettség költözik szívetekbe, s szeretettel, boldogan fogjátok rebegni Jézus nevét, a ki a megkísértések közt hű maradt s a ki örök példát adott követőinek. Rázzátok le sarutokról a port, mely a szenvedélyek piacznán ellepte és lépjete az ő útjára. Keskeny út az, de örök életre viszen.

KOVÁCS SÁNDOR.

Az egyházi élet köréből.

A nyári szünet után a Jó Pásztor ismét beköszönt olvasóihoz a régi szívvel, a régi szeretettel. Hiszszük, hogy a régi szeretet fogadja. Egyszerre két számra való terjedelem és olvasmány kínálkozik. Ez a szám is mutatja, hogy a Jó Pásztor a tiszta evangyélium szerint táplálja olvasóit lelki eledellel. A protestáns írók legjava támogatja e kis lapot szent munkájában s ára oly olcsó, hogy nincs az a szegény keze munkájából élő napszámos, a ki egy kis jóakarattal annyit kicsinyenként félre ne rakosgathatna. A lapért járó 2 koronát a szerkesztőhöz, *Kovács Sándor theol. akad. tanárhoz, Pozsonyba* kell küldeni. (Konvent utca 13.) Régibb évfolyamokból még pár példánnyal szolgálhatunk.

Egyházi gyűlések. Szeptember hónap szokott lenni rendszerint az Irodalmi Társaság s a Luther-Társaság, meg a Gyámintézet hónapja. Ilyenkor tartják évi számadó gyűléseiket s állapítják meg a jövőndő munka irányát. Kezdjük a legelsőn. — A Luther-Társaság szeptember hó 14-én, a Dunántúl kies városában, Kőszegen gyűlt össze, a hol a templomban egyházi ünnepélyt is tartott. Kiváló elnökének, Zsilinszky Mihálynak a társaság céljait fejtegető tömör beszéde után Tirtsch Gergely A keresztyénség alapigazságairól, Payr

Sándor soproni theologiai tanár pedig Kőszeg egyházának multjáról és szerepéről tartott tanulságos s egyszersmind építő előadást. A közgyűlés tudomásul vette a pénztár és a könyvkiadóhivatal jelentéseit s elhatározta, hogy a Theologiai Szaklapot anyagi támogatásban részesíti. Az ünnepség s a közgyűlés folyamán meggyőződünk arról, hogy a Luther nevet viselő társaság mindegyre jobban meghódítja híveinek szívét. Ugyanakkor tartotta évi közgyűlését az Egyetemes Evang. Gyámintézet is, ez a Gusztáv Adolf-egylet mintájára szervezett áldott szeretetintézet, mely a hívek önkéntes adományaiból évente ezreket és ezreket áldoz szűkölködő egyházak, Krisztus szellemét plántáló intézmények fölsegélésére. Jelenlegi vezető elnöke Baltik Frigyes püspök, a ki fáradhatatlan buzgalommal áldozza idejét és erejét a szent ügynek. Mellette hasonló kitartó vezérkar fárad a közös célért. Világi elnöke Radvánszky Béla báró koronaőr, a jeles tudós. Az idén is szép összegeket osztott szét a folyamodók között, egyszersmind oltári szentedényeket s bibliákat is ajándékozott szegény küzdő egyházaknak. Bizonyára áldott munkát végez az Úr szőlőjében! — **A Magyar Prot. Irodalmi Társaság** 23-án Hódmező-Vásárhelyen, az alföld hatalmas protestánsfészkében szállt meg számadásra. Mintegy 250-en jelentek meg az ország különböző részeiből a jeladó szóra. Egyházunk vezérférfiai közül Hegedűs Sándor dunántúli református főgondnok, elnök, Dr. Bartók György erdélyi ev. ref. püspök, Zsilinszky Mihály, Berzsényi Jenő, az írók közül Kozma Andor, Szabolcska Mihály költők, a theol. tanárok, lelkészek és érdeklődő világiak szép sora emelte az ünnep fényét. A gyűlésen elfogadták az új alapszabályokat s megállapították az évi kiadványok sorozatát. Az ünnepség másnap istentisztelettel kezdődött, a melyen Masznyik Endre imádkozott és Gergely Antal mezőtúri lelkész prédikált. Az ünnepen elhangzott beszédek közül kitűnt buzgó «világi papunknak» Hegedűsnek beszéde s mellette Bartók püspöké, a ki félig betegen jött el Erdélyből, hogy a gyűlésen részt vehessen. Kozma Andor és Szabolcska Mihály, e két kiváló költőnk szép költeményeiket szavalták el nagy lelkesedés mellett. A kiadványokat az őszszel küldik széjjel. — Szeptember 15-én igtatta főgondnoki székébe Hegedűs Sándort a dunántúli ref. egyházkerület. A közgyűlésre a testvér egyházkerületek is elküldték képviselőiket s az ünnepség gazdag volt tanulságos és megragadó mozzanatokkal. — Október 1-én ül össze az ágost. hitvallású ev. egyház egyetemes közgyűlése Budapesten.

Jó könyvek.

Theologiai szaklap. Négy theologiai tanár, Raffay Sándor és Hornyánszky Aladár (Pozsony), Pokoly József (Kolozsvár), dr. Tüdős István (Sárospatak), theologiai szaklapot ad ki s a tudomány önálló művelését tűzte ki célul. A derék és nagy hivatású folyóiratot, melynek első füzeté változatos gazdag tartalommal jelent meg, örömmel üdvözöljük a küzdő porondon. Sok tekintetben töretlen úton kell haladnia, sok közönnnyel küzdenie, de a kitartás minden akadályt legyőzhet s reméljük, hogy a Theologiai Szaklap hű öre lesz a szabad és komoly tudományos kutatásnak. Ára 6 kor.

A Luther-Társaság kiadványai közül több érdemes füzetet emelhetünk ki. Legelső sorban említendő Masznyik Endrének *Luther aranymondásai* című műve, a melyben a nagy reformátor beszélgetéseiből közöl egy hatalmas részt a magyar észjárás törvényei szerint átdolgozva. E jeles műből számos szép részletet közölt már a Jó Pásztor. Fölösleges volna külön bemutatnunk Kozma Andor remek vallásos költeményeit, Lévy Józsefnek, Torkos Lászlónak szívhez szóló zsoltárait, a melyek a kiadványok sorozatát gazdagítják. Figyelemre méltók a kisebb vallásos népiratkák is, különböző szerzőktől. A kiadványok közt vannak *Zay Amália* (Kovács Sándortól), *Karoffa Antal* (Kadlecsek Jánostól), *Áldás és Szerencse* (Torkos Lászlótól). A kiadványok ékesszóló bizonyosságai a Luther-Társaság áldásos működésének. Legközelebbi számunk mutatványt is fog közölni. Megrendelhetők Hornyánszky Viktornál Budapetsen.

Az állatok világa. Brehm nagy művéből, amelyről már több ízben emlékeztünk, a 70-ik is napvilgot látott s ezzel a legérdekesebb füzetek száma megszorodott. A szerző a munka e részében a Kolibrikról és a fecskékről ír az ő kiváló ismeretével és csodás elbeszélő hangján. Bájos képét adja egy a kolibrik, mint a fecskék életének és megkapó dolgokat mond el úgy táplálkozásukról, mint életmódjukról. A madárvilágnak ez a bravuros festése a szó szoros értelmében megkapja az olvasót, aki a legnagyobb érdeklődéssel lapozza végig a füzetet, amelynek szövege vetekedik a nagy mesterek legszébb műveivel. Az állatok világának ehhez a 70-ik füzetéhez a Légrády testvérek kiadó cég színes nyomatú műmellékletet csatolt, amely a sisakos kolibriket ábrázolja. Az Állatok világának negyedik kötete majdnem befejezést nyer ezzel a füzettel. Egy-egy füzet ára 80 fillér, a már kész kötetek pedig 18—18 koronáért szerezhetők meg úgy a kiadóhivatalban (váci körút 78. sz.) mint minden könyvkereskedésben.

Az Evang. Theologusok Otthona kiadásában
megjelent és kapható (Pozsony, Konvent-u. 13.)

„Kis Énekeskönyv“

A keresztyén hívek lelki épülésére régi és újabb szerzők mű-
veiből szerkesztette **Kovács Sándor.**

A magyar prot. énekköltészet virágainak gyűjteménye ez a
könyv. A reformatió korától kezdve napjainkig minden korszak
költői megvannak benne. Magános áhítatosságra, iskoláknak
és gyülekezeteknek egyiránt ajánlható. A 12 íves szép tiszta
nyomású könyv ára csinos kötésben 1 kor. 50 fillér, angolvá-
szon kötésben 4 korona. Nagyobb megrendelésnél kedvez-
mény jár.

Protestáns Esték ^{II.} füzetete.

TARTALOM:

<i>A monotheismus a görögök- nél és izraelieknél</i>	<i>Pukánszky Bélától.</i>
<i>A fejedelemasszony udvara</i>	<i>Kovács Sándortól.</i>
<i>A női kéz</i>	<i>Hegedűs Istvántól.</i>
<i>Sokrates</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Versek</i>	<i>Szabolcska Mihálytól.</i>
<i>A provencai troubadourok .</i>	<i>Albert Józseftől.</i>
<i>Jean Paul a leánynevelésről</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>
<i>Az evangelium Japánban .</i>	<i>Pröhle Vilmostól.</i>
<i>A munkáskérdés és a soci- alis reformok</i>	<i>Schulpe Györgytől.</i>
<i>Költözés más világba</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Carlyle Tamás.</i>	<i>Jónás Jánostól.</i>
<i>A halotthamvasztás keresz- tyén álláspontról.</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>

A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára **2 korona**, di-
szes angolvászon kötésben **3 korona.**

A megrendelések a **Balassa-Gyarmati Könyv-
nyomda Részvénytársasághoz** vagy **Kovács Sán-
dor** theol. tanár úrhoz Pozsonyba intézendők

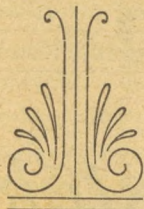
A legalkalmasabb karácsonyi ajándék

KOVÁCS SÁNDOR

IMAKÖNYVE

az evangéliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával.

A protestáns imádságok gyöngyeinek gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minnek egy prot. családból sem volna szabad hiányoznia.

A B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

s minden könyvárusnál kapható.

Csinos keménykötésben 1 k. 60 fill

Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom minister papíron, csattal 5 k. — fill

Elefántcsont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papíron díszes csattal 8 k. — fill

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

a B.-Gyarmati Könyvnyomda
Részvénytársaság.